

foilor franceze. Da... Franța s'a schimbat la față. Ori și-au pierdut Francesii mândria proprie, ce o aveau atunci? E incontestabil, că politica prezentă franceză are caracter mai subtil, mai *diplomatic*, ca să spunem o expresiune cacofonică, dar' bine meritată.

* *

În șir cronologic istoria rendez-vous-urilor imperiale înregistrează după visita din Tanger întâlnirea din Neapole a lui Victor Emanuel cu Wilhelm II. și a lui Loubet, președintele republicii franceze cu Eduard VII. Istoricul superficial va povesti, că Eduard VII. a mers către Marseille, ca atare e firesc, că trecând și fiind pe teren frances să se întâlnească cu Loubet. Dar' în societatea lui Loubet a fost și ministrul esternelor Delcassé, iar' iscusitul politician Macdonald, fostul secretar al lui Salisbury, a plecat la Tanger, ca să constate adevăratul text al vorbirii împăratului Wilhelm II. Insuși Eduard VII. va descinde în Tanger.

La Neapole Victor Emanuel s'a rostit oare-cum neobișnuit de tripla alianță, de Austro-Ungaria. Franța a refuzat nou imprumut Rusiei. Din toate acestea se pare, că constelația politică a Europei s'ar putea eventual schimba.

Războiul ruso-japonez a dovedit Franței mica valoare, ce o are Rusia; Franța de altcum caută să lupte pe toate terenele față de Germania, care conduce destinele Europei centrale. Pentru Anglia e Germania un concurent primejdios pe terenul industrial.

Relațiile dintre Franța și Anglia se ameliorează pe zi, ce merge, așa că nu e riscat, că pentru viitor să putem prevesti o alianță franceso-engleză.

O nouă grupare a puterilor poate deduce cu sine visita lui Wilhelm II. la Tanger: Foarte important epilog.

Conjurația militară din Paris.

Mare pericol era să amenințe republica franceză, după cum reese din descoperirile făcute de poliție. Căci s'a aflat, că scopul conjurației a fost proclamarea de împărat a lui Victor Napoleon. Lovitura de stat o

pregătiseră, se zice, mai mulți generali, coloneli, deputați naționaliști. Syveton a avut rol de frunte. De aceea a palmuit pe André și a început chestia sicofanților armatei, pentru ca să o câștige pe aceasta pentru scopurile clericalilor, cari numai în chipul acesta au mai sperat, că vor putea împiedeca votarea despărțirii bisericii de stat.

Poliția a constatat, că nu numai cercuri militare, sunt amestecate ca și colonelul Negrier, fostul ministru Cavaignac și partidele monarchiste, ca Academicianul Iules Lemaitre.

Cei arestați până acum sunt numai instrumentele conjurației.

Radicalul «Action» deja atunci, când era vorba, ca prințul Victor Napoleon să ia de nevastă pe prințesa Clementina, afirma, că bonapartiștii tind spre răsturnarea republicei. Se zice, că comitetul bonapartist ar fi trimis fiecărui oficer și suboficer al armatei o circulară, prin care-l îndemna să proclame de împărat pe Victor Napoleon.

Punctul principal al planului fu, ca conjurații să pue mâna pe Loubet — și să pregătiseră închisoare — ear de via nu-l pot prinde, să termine cu el în alt chip. Într'aceea s'ar fi numit noul guvern și generalii din Paris ar fi proclamat pe Napoleon de împărat.

Foia bonapartistă «Les Annales» ar fi publicat articole vehemente, proclamații, promisi, că dă la fie-ce prenumeraș puscă revolver și pistol, fiind-că veni-vă vremea, când va avea lipsă de ele.

Regele belgian Leopold a știut de întreagă această afacere; de aceea n'a permis, ca Clementina să fie nevasta lui Napoleon.

Insuși prințul Napoleon zice și afirmă, că n'a știut nimic de întreaga afacere, care o consideră de o prostie; ear' cercurile bonapartiste văd în întreagă afacere o manevră a guvernului, ca să obțină majoritatea la viitoarele alegeri.

Bruxela, 8 Aprilie n.

Prințul Victor Napoleon a zis, că conjurația din Paris a fost o prostie. Credincioșii lui s'au adunat azi, ca să stabilizească textul declarației, ce o vor publica. Despre

conjurație scriu foile din Bruxela, că președintele informat de o epistolă de la un oficer a făcut atent pe Loubet. Loubet a dat nimic pe întreagă afacerea. Garibaldi din Elysée n'a fost marșat, deși președintele ținea prin detectivi în casă pe Tamburini.

Invălmășala.

— Crița. —

— 10 —

Cum e obiceiul să se întâmple, bucnirea generală a stărilor de deosebire s'amestecă lucrurile unele cu altele, n'acul de multe ori hazliul cu seriosul, și suria e înadevăr nu se poate mai serios dar pe platformă stat-au de pildă de... niște declarații d'ale lui Barabás, făcând se în jurul lor vuet, par'că aci și-a răscut conflictul punctul de ciocnire.

Punerea sub acuză a guvernului.

În ședința de Mercuri a Dietelor bătătură Eötvös Károly va insinua o propoziție pentru punerea sub acuză a guvernului. Autorul intelectual al acestui plan este tota Marat-ul nouilor iacobini din Budapesta.

Candidatul — coș pe...

Coaliția si-a pus candidat în cercul de susul-de-jos! Humoristul Camerei trecut în băny Miklós, fostul sergent de jandarm a căzut la ultimele alegeri, este candidat la lipei. Fain candidat! Demn de coaliție!

Bag' seama am ajuns în adevăr pe Papp János.

Debuturile lui Barabás.

Deputatul Aradului Barabás, a fost mână trecută obiectul de discuție în președinția Austriei jurul unei declarații, n'alist. Marele bărbat a zis, că satisface în grabă pretenziunile rii va refuza a plăti cele 60 care s'a obligat a contribui de stat austriace în virtutea...

Ziarele din Viena, au luat înoignat de inocenta declarație a bărbatului nostru. Neue „Freue Presse“ a mers pân'a amenința Austria în cazul acesta cu mijloace de puva validă drepturile-l contractuale.

Mandatul lui Vasile Dăbulea.

Vineri seara deputații naționaliști au zistat cu toții în comisia IV. de ven...

Academia Română.

— Raport asupra lucrărilor făcute în 1904—1905. —

(Continuare).

Relațiunile între forțele elastice ale vaporilor saturanți și temperaturile absolute, de D. Negreanu.

Despre un zăcămint de sulf la Verbiș și considerațiunile generale asupra genezei solfarelilor din regiunile subcarpatice de L. Mrazec.

Aronium barcense și Goodyera repens în România, de Zach. C. Panța.

Rămășițele de Dinotherium în România, găsite încă de pe la începutul secolului trecut, de Gr. Ștefănescu.

Materiale pentru climatologia României, XX. Pluie extraordinară în Septembrie 1904, de St. C. Hepites.

Insemnătatea istoriei naționale din punctul de vedere militar, de Generalul C. I. Brătianu.

Materiale pentru climatologia României, XXI. Repartițiunea ploii pe districte și pe basenuri în România în anul 1903 st. n., de St. C. Hepites.

2. Legendele Maicii Domnului. Studiu folkloristic de Sim. Fl. Marian s'a terminat de imprimat și vi s'a împărțit în cursul anului. Scrierea cuprinde I plus 344 plus 1 pag. in-8°.

3. Basmele aromâne, adunate și scrise de d-l Pericle Papahagi, au fost tipărite sub îngrijirea autorului însuși, după hotărârea Academiei dela 10 Martie 1904. Prețioasa culegere a format un volum de XXVII și 748 pagine, care s'a terminat cu un amănunțit glosar al tuturor cuvintelor cuprinse în text. Astfel această publicațiune

formează o adevărată comoară de literatură populară și limba fraților noștri din Turcia.

4. Discursuri de recepțiune s'a tipărit fascicula XXVI: Despre introducerea limbii românești în biserica Românilor. Discurs rostit la 21 Martie (3 Aprilie) 1904 în ședință solemnă, de Ioan Bianu, — cu răspuns de Dimitrie A. Sturdza.

5. Din Istoriile lui Erodor, în traducerea premiată a domnului D. I. Ghica, s'au tipărit în 5 coale cartea II (Euterpe) până la capitoul 31.

6. Dicționarul limbii române, a cărui lucrare este incredințată, colegul nostru dl A. Philippide, nu a ieșit încă din faza de pregătire și n'a început încă a fi tipărit. Comisiunea specială, însărcinată de Academie cu conducerea acestei lucrări, va da informațiuni mai amănunțite despre starea ei.

7. Lucrările bibliografice, cu cari a fost însărcinat colegul nostru dl I. Bianu Bibliotecarul Academiei, înaintează:

Din Bibliografia românească veche, 1508 până la 1830, este pregătit tot materialul pentru vol. II. (1717—1830), și s'a dat la tipar descrierea a 167 cărți dintre 1717—1765. Reproducerea în facsimile din această parte vor fi foarte puține, pentru-că producțiunea tipografică este mai săracă și de mult mai mică însemnătate.

Din Catalogul manuscrisurilor românești s'a terminat tomul I, tipărindu-se coalele 38—41 (paginile 593—654) cu descrierea manuscriselor 165 până la 300. Acest tom va fi încheiat cu indicele cronologic al documentelor cuprinse în volumele descrise, al numelor și al lucrurilor. S'a început tipărirea tomului II, în care se vor descrie alte 400—500 volume manuscrise.

Se va putea începe în cursul anului și tipărirea catalogului manuscriselor grecești.

8. S'a început tipărirea Documentelor rice interne române din colecțiunea Academiei. Lucrarea, conform hotărârii d-voastre de Martie 1903, se face sub privegherea noastră dl Bianu, Bibliotecarul acestei instituții.

9. Din Publicațiunile Fondului Vasile Machi se află sub presă tomul II, în care pârît în acest an numai o lucrare:

XII. Asupra câtorva pești fosili din România, de Ioan Th. Simionescu.

10. Din Publicațiunile Fondului Prinț Alina Știrbei se află sub tipar tomul X și urmă din Acte și Documente relative la Renașterea României, care va încheia această publicațiune și va cuprinde diferite Indice, în preparație: indicele cronologic și indicele alfabetic de nume și fapte. Nu se așteaptă decât terminarea acestei lucrări, pentru-că poată începe, ca o continuare la publicațiunea mai sus, tipărirea Documentelor relative la viața lui Alexandru Ioan I. Cuza (1859—1866), hotărât să se facă sub îngrijirea Secretariatului d-voastre general.

11. Din Istoria romană de Titus Livius, cea premiată a d-lor Nd. Locusteanu și Petrescu, s'a sfârșit de tipărit și vi s'a împărțit cursul anului fasc. I. din tomul III, cuprinzând cărțile XXI—XXV.

12. În cursul anului publicațiunile mele s'au trimis în dar:

Bibliotecii naționale din Turin, ce a suferit mari pierderi din pricina incendiului care a trus o parte dintr'însa:

pertractarea petiției date în contra alegerii lui *Vasilie Dămian* (cercul Baia de Criș). Pertractarea a început la orele 5^{1/2} sub președinția lui *Thaly Kálmán*. Procesul verbal al desbaterilor l'a condus *Krasznay György*.

S'a dat întâiu cetire petiției a 11 alegători (mare parte Ovrei) din Brad cari cer nimicirea alegerii pe cuvânt că în favorul alegerii lui Dămian s'au făcut agitațiuni chiar în contra nației maghiare și programul *baza cărui s'a ales Dămian atacă unitatea de stat*. Deputatul ales i-se impută că n'a vorbit nicăiri ungurește, n'a făcut nici un discurs ungurești, nu steaguri, nici măcar n'a pronunțat nicăiri cuvântul «Țara Ungurească»... Ba alegătorii au venit la vot având în palărie și căciulă brad «în formă de cruce românească»... Preoții și învățătorii au înșelățat poporul și l'au terorizat, amenințând că pe cei cari vor vota cu Hollaky îi vor blăstăma, nu-i va cununa, nu le va boteza nici îngropa. La Bobotează, când au dansat cu crucea, i-au jurat pe toți că vor dansa cu protopopul Dămian. Când au plecat pe alegere, au tras clopotele, ca la 1848, și peste tot s'au organizat în taină, așa că autoritățile comunale și jandarmii n'au știut nimic.

Intre dovezi aduce circularul — foarte umplut de altfel — prin care comitetul electoral din Brad îndeamnă pe Români să voteze pentru candidatul român. Petiționarii sunt supărați pentru că și acest circular a fost tipărit *numai românește!* Declară de altfel că nu pot dovedi pe agitatori și cum s'a agitat, dar asigură, ei «Ungurii expuși», că agitarea era mare, că se adresează Dietei maghiare stăpâniți de teama că se pot repeta eără evenimentele dela 1848—49, deoarece Românii nu mai vor să știe de Țara Ungurească, ci strigă că s'a isprăvit cu domnia ungurească...

Tonul petiției este violent, p'alocurea badăran și insultele îndeosebi la adresa preoților curg cu droaia. Numai în ziarele ultrasoviniste se mai pot găsi așa frase. Probabil că *autorul* petiției d'acolo a și imprumutat cele mai cu efect pasagi.

După-ce s'a cetit protestul, s'a dat cîte răspunsului deputatului Dămian.

D-sa arată că toate adunările s'au ținut sub controlul administrației, că pretenziunile a accentuat iubirea patriei comune și a frăției dintre neamuri. Alături un certificat (oficios) dela comună, plin de elogiul la activitatea sa de 24 ani pe terenul bisericesc, școlar, social și politic. Alături d'asemeni un număr din «Hunyadmegyei Lapok» unde se arată că prodirectorul școlar examinând gimnasiul român din Brad, a constatat progres laudabil, ear despre profesori d'asemeni îi laudă mult (petiționarii s'au exhortat și contra profesorilor!)

Dovedește cu acte că petiționarii se provoacă și acuză persoane cari *nu există*; dovedește, earăși cu acte oficiale dela procuratură, că în contra preotului (Ioan Fugata) pe care petiționarii îl acuză de căte păcate, s'a sistat ori-ce cercelare.

Advocatul Dr. *Ragály* pronunță un *adevărat rechisitor politic*. Insistă asupra faptului că Dămian a fost candidatul comitetului dela Sibiu care în programul său politicare înscris spargerea unității politice a statului, deoarece pretinde ca și Românii să fie recunoscuți ca element alcătuitoare de stat, cere autonomia Ardealului etc. Ca dovezi nerăsturnabile avocatul prezintă ziare maghiare («Bud. Hirnap») cu rapoarte despre conferința dela 10 Ianuarie a. c. După-ce înșiră câte frase patriotice toate, cere și insistă ca îndeosebi pe baza §-ului 71 a regu-

lamentului Dietei (agitație împotriva nației politice maghiare) să se nimicească mandatul lui Dămian. «Destule fac afară și prin ascuns agitatorii vaiahti! Dieta maghiară e datoră să nu-l lase a pătrunde fâțiș chiar în a ei incintă»... Astfel termină *Ragály*.

Vorbește apoi avocatul *Simeon Dămian* (din Brașov), exprimându-și întâi de toate mirarea, că în loc să vină cu dovezi privitoare la neorinduelile ori abuzurile întâmplate la alegere, reprezentantul deschide aici o discuție pătimașă politică. Înțelege însă strămtoarea lui: în lipsă de dovezi și în fața unei alegeri atât de curate, față cu alegătorii atât de entusiști și conștiință de drepturile lor, — e mai ușor să discuți asupra programelor politice, să cauți a preocupa atingând coarde naționale. Arată însă, că nu pot avea aci loc discuțiuni de felul acesta, că nici un deputat nu poate fi pedepsit cu nimicirea mandatului pentru-că s'a ales cu un program ori altul, căci programele se fac și schimbă, ci *faptele* candidatului ales au să fie cinosură când se discută verificarea mandatului. Și de altfel, ori-ce ar cuprinde programul român dela 1881 și hotărârile dela 1905, aderenții acestui program pe baze legale și în pervazul constituției poartă luptă pentru realizarea pretenziunilor lor juste. Unde s'a mai și pomenit o țeară constituțională în care cine-va să fie pedepsit pentru programul său politic? Dar chiar în marea Germanie, Polonii sunt lăsați liberi să lupte pentru ori-ce program politic!

Privitor la așa zisele «acte» ce a prezentat reprezentantul petiționarilor, constată că acele sunt niște simple declarații dela persoane despre cari nici nu e dovedit că există ori că sunt alegători.

Cere deci să se respingă petițiunea chiar în partea ce se sprijinește pe §-ul 71 al Regulamentului Dietei, căci nu se poate admite ca să se fi agitat între 3000 oameni, în 64 sate, fără a se găsi *dovezi concrete*, nici nu se putea teroriza atâția alegători. Candidatul ales a întrunit adică o majoritate de peste 2000 voturi și tocmai decurgerea alegerii e dovada cea mai strălucită că a fost curată și că nu agitație s'a petrecut, ci s'a dovedit popularitatea mare de care se bucură alesul în acel cerc.

Cere de asemenea, că fără a se mai face anchetă pentru dovedirea că așa zisele «acte» presintate nu-s serioase, mandatul să fie verificat. În caz când comisia ar crede necesar a se informa asupra veracității celor cuprinse în «actele» presintate de petiționar, cere ca și d-sale să i-se dea timp a veni cu contra-dovezi, dar toate cheltuielile să-i privească petiționarii.

Caracteristic e ce a urmat d'aci încolo:

Comisia a spus unui adevărat interogatoriu politic pe apărătorul alegerii dela Baia-de-Criș. Referentul Haviár Dániel, notarul Krasznay și îndeosebi membrul Pattányszki (ales la Lugoj și cu voturi *românești*, ba sub Szél îndeosebi *Românilor* are a le mulțami că s'a ales) și contele Zichy i-au pus tot felul de întrebări: cine a convocat conferința dela Sibiu și în ce calitate? Cine a fost convocat? Făcutu-s'au și convocări *maghiare*? Ce s'a hotărât acolo? Cu ce drept s'au făcut candidările din partea acelui comitet? Ce cuprinde programul național? Oprită e și de ce cântarea «Deșteaptă-te Române»? Ce cuprinde ea? — și așa mai departe, zor nevoie să scoată ceva despre «conspirația» și «tradarea de țară» cu care petiționarii au speriat comisia.

La 8^{1/2} se termină desbaterea. Comisia ține ședință închisă. Așa peste o oră co-

misia pronunță — ear în ședință publică — decisul, că *amână continuarea desbaterilor pe ziua de 15 Maiu*. Pe atunci apărătorul este invitat să producă o *traducere exactă a programului dela 1881 și a enunțatiunilor conferinței dela Sibiu* (10 Ianuarie 1905), ear petiționarii să autentice documentele ce au și să aducă copie legalizată despre *raportul oficial făcut de autoritatea competentă asupra conferinței dela Sibiu*.

Celelalte.

La 13 c. se va desbate petiția dată în contra alegerii lui Dr. T. Mihali și în contra alegerii lui Milan Hodșa.

Războiul ruso-japonez.

Mai multe telegrame anunță, că flota admiralului Rosdestvensky a trecut de drumul Malacca și gata de luptă se apropie de marea chineză sudică. Dacă într'adevăr Rosdestvensky e pe apele chineze, atunci întâlnirea lui cu Togo va fi nu peste multă vreme.

Va să zică nu peste multă vreme se va da una din cele mai mari lupte navale.

Intr'aceia în Mandjuria între ariergarda rusă și avant garda japoneză hărțuile sunt la ordinea zilei.

Calea flotei ruse.

— 8 April.

Londra. După vești primite din Singapore Standard zice, că 27 corăbii de războiu au fost văzute la 70 mile spre sudvest dela insulă.

Londra. Vaporul *Tara* afirmă, că a văzut spre nord dela Singapore la 13 mile 42 corăbii ruse.

Singapore. Escadra rusă a fost vizibilă aici. Spre Dsibuti își continuă calea.

Viitorul popoarelor în Ungaria.

Sub acest titlu, marea revistă engleză «*Contemporary Review*», publică un remarcabil articol din peana distinsului profesor universitar din București, dl D. Drăghicescu. Articolul, a cauzat mare iritație în cercurile politice maghiare, căci revista din cestiune se bucură de o importanță universală și nu de mult se simțiau măguliți șoviniștii, când tot în coloanele ei, și-a putut plasa contele Apponyi articolele despre conflictul Ungurilor cu dinastia, meniți să informeze străinătatea.

În supărarea lor, șoviniștii merg așa de departe încât solicită intervenție diplomatică la guvernul României, pentru-că — horribile dictu! — un profesor, a cutezat să scrie cum nu le place lor. Norocul, că nu le-a dat încă Majestatea Sa armata, altfel ar trebui să tremure acum România.

«Budapesti Hirnap» de erî ne spune că a intervenit în Londra și că contelui Teleki Arvéd i-a reușit să câștige o altă revistă importantă engleză «*Nineteenth Century and after*» care a promis să-și deschidă coloanele cunoscutului ovreiu Vámbéry Armin, care s'a însărcinat să combată articolul d-lui Drăghicescu. Sărac fond de dispoziție! Tu ai ști spune, cât de scump va fi articolul dlui Drăghicescu.

În cele următoare, dăm specimene din interesantul articol așa precum le aflăm reproduse în ziarele maghiare, până ce vom primi articolul în extensivă:

Incepe prin a spune, că concesiile maghiare stoarse dela Francisc Iosif I. în privința limbii armatei și a insigniilor, sunt de o extremă importanță pentru naționalitățile Ungariei. Patriotii maghiari nici nu tănuiesc, că succesele acestea le vor folosi pentru nimicirea naționalităților. Și acum, Berzeviczy, a prezentat parlamentului un astfel de proiect contra școalelor populare ale naționalităților. Atrage atenția Europei și îndeosebi a poporului englez asupra luptei pe moarte și viață a naționalităților din Ungaria. Cu atât mai virtuos, că patriotii din Budapesta acum vor să-și completeze munca nimicitoare și pentru că contele Apponyi a demonstrat fals în coloanele acestei reviste, că pe popoarele Ungariei, evoluția unui progres secular, le-a unit într-o națiune omogenă de nouăsprezece milioane.

Arată în nuditățile înspăimântătoare, nedreptatea sistemului politic al vestitului constituționalism liberal maghiar. A fost bun, pentru a asigura stăpânirea a 8 milioane de Unguri peste 11 milioane de alte naționalități. Adevăratu-i spirit, asuprirea și tirania, nimicirea naționalităților nemaghiare.

Uniunea Ardealului încă a fost un act de brutalitate. Zic maghiarii, că uniunea a declarat-o voința liberă a popoarelor, la Cluj în 1865. Realitatea e, că la Dieta din Cluj au fost numai conți, baroni și nemeși unguri, cari și azi au privilegiu în Ardeal. Modul de gândire unguresc pe nemeși îl consideră ca formând națiunea.

Nu numai că n-au întrebat poporul în chestiunea uniunii, dar au știut să amănască gravaminele sale juste, aspirațiunile sale spre autonomie și libertate, ce-au dobândit o pregnantă expresiune în demonstrațiunea celor 40.000 de Români la Blaj în 1848. Așa s'a aranjat dominațiunea maghiară în Ardeal, cu sprijinul împăratului. Împăratul, și-a uitat de loi litate Românilor, cari au luptat cu dînsul, împotriva Ungurilor, cari l'au detronat. Dela aceasta execuțiune a autonomiei Ardealului, Ungurii tractează cu Ardealul ca și cu o provincie cucerită și regimul acesta l'au extins și asupra celorlalte popoare, pe cari slăbiciunea lui Francisc Iosif le-a aruncat sub picioarele lor.

Vorbește apoi despre arondarea disproporționată a cercurilor electorale. Arată că Români nu sunt reprezentați în parlament. (La alegerile ultime abea au putut pătrunde opt înși. N. Red.) Alegătorii Români sunt împușcați de geandarmii (La Ceh! N. Red.) — acă votează după convingerea lor, sunt mănăși cu baionetele la urnă, dacă vreau să stea pasivi. Accentuă apăsarea Românilor pe terenul presel, a libertății întrunirilor. Arată maltratarea presei române. Amintește de procesul memorandumului, unde curat șovinisti maghiari au fost judecatorii și care a fost o adevărată ucidere justițială; părți interesate au legiferat asupra adversarilor. Din aceste liniamente se compune evoluția progresului secular, amintit de Apponyi.

Vorbind despre limba ungurească zice: „E greu a descrie, ce efect neplăcut exercită idiomul unguresc asupra Românilor, ori a urechei altui om cult, cu tonu-i aspru, monoton... Ungurii se întrec pe sine în stăruința, de a-și octroa limba absurdă și în toate privințele inferioară, asupra acelor popoare, a căror limbă este la tot cazul mai înaintată, de origină mai superioară și de o nemărginită eufonie“. Citează pe Wels, care a osândit limba ungurească la peire. Pentru că limba ungurească în toată Europa e cea mai săracă în calitate, cari i-ar asigura existența.

Este oare intelectualitatea și mentalitatea maghiară în armonie cu evoluția de azi a civilizației europene? Nu. Spiritul maghiar, cu cavalerismul și Don Quichotte-ismul său, e medieval. Civilizația modernă, este progresul pacific, liber, uman și democrat. Ungurul n'are nimic din spiritul acesta.

Trăsătura-i principală de caracter, este simțirea feudală și sclavagiul.

Justiția-i încă e îmbibată de acest spirit. Innaintea acestui popor, apelarea la lege și dreptate e crimă, pe cari o pedepesc cu temniță și cu sânge. Exemplu la aceasta procesul memorandumului.

Știința maghiară e minciună. Nici aceea nu e adevărată că dinși ar fi apărat Europa împotriva invasiilor musulmane. Meritul Românilor, Sârbilor, a popoarelor latine-slave este tot atât în privința aceasta, cât și a Maghiarilor. În vremea mai nouă au aș mulțumi supremația numai faptului, că Napoleonul au reușit să slăbească domnia Habsburgilor.

Pe terenul economic încă nu plătește mult Ungurul. Budapesta, au ridicat-o la rangul de oraș mare, strălucit, în stil american, dar în provincie e miserie. Mai mult de jumătate a capitalului maghiar s'afă în mâni ovrești. După Reclus Elisée, Budapesta este cel mai ovreist oraș din Europa. Maghiarizează-se ovreii? La aparență da, fiindcă sunt vicleni. În realitate însă nu. Cunoaștem firea lor cosmopolită. Limba lor e cea germană, dovadă că presa germană din Ungaria toată e în mâna lor. Viitorul economic al Ungariei e al ovreimii.

Supremațiunea în orientul Europei este al confederațiunii româno-sirbo-bulgară. Poporul latin-slav, Români, ocupă între Tisa, Nistru, Galici și Dunăre un teritoriu, care face cât a treia parte a Franței. Pe teritoriul acesta trăiesc 12 milioane Români, între dinși numai 2—300,000 nemți, 300,000 ovrei și 600,000 Săci. Aceștia din urmă sunt înrudiți cu Maghiarii, dar în mai mult la România, unde o mare parte dintre dinși emigrează și se simțesc bine. Sirbit cu Croații fac 8 milioane, Bulgarii 5 milioane. Eată icoana confederațiunii dela sud, care cu popoarele lor de 24 milioane pun sfârșit domniei Monarhiei Austro-Ungare. Aceasta este direcția progresului viitorului.

Ungurii, dacă peste tot mai rămân și nu ieschid cu totul ovreii, vor avea cel mult interesul să s'alăture la confederațiunea aceasta. Dar face-vor ei asta? Grandomania îl împinge la ruină finală. Desvoltarea mai nouă, asta ne-o arată. Criza politică și anarhia, ce domnește dela alegeri încoace, sunt semnele decăderii incurabile. Iată-aci o țeară constituțională, care nu și poate căpăta minister două luni de zile. Ungurii cred că vor învinge asupra lui Francisc Iosif, în detrimentul latino-slavorilor. În realitate însă nu câștigă decât ură. Orbirea și megalomania lor, îi duce la sigură nimicire.

O întîmpinare.

(Urmare și fine.)

Acest sfat de n'a folosit nici n'a stricat, dar la tot cazul Nicolau Nyilvan ca mai bătrân nu putea fi așa de optimist și ușoratic cum sunt tinerii în genere, dar mai ales Augustin Dragoș și fratele său, cari sunt cunoscuți ca aventurieri politici.

Din întreg conținutul pamfletului se vede, că Augustin Dragoș a avut intențiunea ca să nulifice politicește întreaga preoțime și inteligența mireană din cercul electoral al Șomcutii. De sine urmează întrebarea, că pe cine s'a răzimat dară Dr. Dragoș cu candidatura sa? Cine au fost partizanii lui, dacă-i adevărat că întreaga preoțime și inteligența mireană nu l'au părănit? Este adevărat că face două excepțiuni și anume pe un membru al clerului dl Ioan Andreica și pe Dr. Aurel Nyilvan, despre cariscric, că au fost partizani de al lui Dr. Dragoș, îi laudă deși nu spune, că cu ce fapte au meritat acea laudă. Cu lauda adusă d-lui Ioan Andreica a avut scopul mârșav să facă zizanie între preoți, cu lauda destinată D-rului Aurel Nyilvan țintea la darîmarea sanctuarului familiar.

Ambele intențiuni răutăcioase n'au reușit pentru-că dl Ioan Andreica în declarațiunea ce urmează mai la vale se declară că a fost solidar cu preoțimea și inteligența mireană din cercul electoral al Șomcutii. Ear Dr. Aurel Nyilvan în o epistolă scrisă din Budapesta sub impresiunile ce i-au produs cetirea pamfletului lui Augustin Dragoș, a scris părinților săi, că respinge cu indignare laudele aduse la adresa sa de A. Dragoș.

Declarațiunea d-lui Ioan Andreica sună astfel: „Dl Augustin Dragoș în „Tribuna“ din

Arad îmi laudă ținuta mea politică față de șanc gerea ultimă de deputat în acest cerc electoral. Prin aceasta declar, că eu resping acea laudă și distingere făcută persoanei mele n știu cu ce intențiune din partea D-sale, pentru-că eu am fost și sunt solidar cu ținuta politică a preoțimei și inteligenței române din acest cerc electoral, pe care preoțime și inteligența D Sa o atacă pe nedrept într'un ton îngâmă și într'un mod vătămător“.

Varau, la 24 Martie 1905.

Ioan Andreica, m. p. ac.
Preot gr.-cat. rom.

Augustin Dragoș îi face imputare lui Nicolau Nyilvan, că în calitate de director la institutul „Chiorana“ nu a permis funcționarilor dela banca să corteșasă pe sate în interesul fratelui său.

Abstrăgând dela împrejurarea, că funcționarul dela institut n'ar fi fost aplicați să cîtorască pe un ger așa mare, cum a fost înaintea de alege, mai ales văzând că nici Dr. Dragoș n'a făcut această jertfă, deși dînsul a fost prima linie interesat, și avea datorită să cîtorască prin cerc, ca să-l cunoască alegătorul persoană și programul. Nu a putut Nicolau Nyilvan să facă forță funcționarilor băncii pentru-că institutul „Chiorana“ afară de director numai doi funcționari mai are, un contabil și un casier. Dacă aceștia mergeau pe sate a corteși, trebuia închis institutul cel puțin pe două săptămâni, fiind-că n'ar fi fost cine duca afacerile băncii.

După părerea și mintea lui Augustin Dragoș afacerile institutului puteau să fie amânate și institutul închis, dar afacerile advocatiale ale fratelui său nu puteau fi neglijate, deși ca deputat la deputație ar fi fost obligat să umblă prin cerc.

Ioan Serb,
Dr. Victor Nyilvan.

Nicolau Nyilvan,
Isidor B. Hanga.

Răvaș dela Caransebeș.

(Urmare și fine.)

Protopresbiterul Andreiu Ghidiu, ca președinte convoacă membrii fondatori la prima sedință pe ziua de Marți în 4/16 Novembru 1897 la 3 ore după amiază în sala comunității de avere. În această sedință la propunerea dl prot. dir. Patriciu Drăgalina se aleg pe lângă președintele dl Ilie Curescu și Dr. Traian Bădescu ca vice-președinți și notarii pe lângă B. Petru Ionescu membrul fondator Iefta Biju.

Tot în aceasta sedință a membrilor fondatori se alege:

a) comisiunea pentru tipărirea și distribuirea prospectului în persoanele dl. A. Ghidiu, Dr. Tr. Bădescu, Dr. P. Ionescu, Dr. Olariu, Traian Barzu, Ales. Balaș și A. Mihailescu.

b) Comisiunea pentru încasarea banilor I. Curescu, Aurel Marin, Ales. Balaș, Ioan Mihailescu și Isaia Stoica.

c) Comisiunea pentru îngrijirea personalului și localului de pravălie: I. Curescu, Patriciu Drăgalina prof. dir. Ioan Bartolomeu senator, Dr. Petru Barbu, profesor, Traian Barzu asesor-refer., Dr. C. Popasu, Ioan Topaș major, Pavel Popp major, Ioan Nemoian adju., G. Ianculovici comerciant și Iefta Biju econom.

Aceste comisiuni au fost însărcinate, ca să-și facă rapoartele lor, când vor fi terminate agendele, ce li-s'au încredințat.

În sedința fondatorilor ținută la 25 Noiembrie (7 Dec.) 1897 s'a luat la cunoștință terminarea activității comisiei alese pentru tipărirea și distribuirea prospectelor și se decide ca banii încuși dela acționari să se clocheze în prima noaua casă de păstrare din loc.

În sedința fondatorilor ținută la 22 Ianuarie (3 Febr.) 1898 se ia la cunoștință raportul comisiunii financiare, din care s'a văzut, că până la această sedință a fondatorilor s'au distribuit 387 prospecte, dintre cari s'au retrimis comisiunii financiare 369 cu 2252 acțiuni subscrise și au încurs în capitalul dela acțiuni 16.681 fl. 50 cen. iar interese de fondare 2152 fl.

DOMNII

se pot îmbrăca favorabil numai așa dacă își procură hainele necesare *exclusiv dela magazinul de stoffe pentru domni*, unde se poate economiza 35%.

1. — Magazinul nostru de fabricații engleze din patrie și de Brunn.

MAGAZINUL ESCLUSIV de POSTAV de FABRICĂ A LUI

LEICHNER și FLEISCHER.

ARAD. piața Libertății 17. Cinci biserici. (PÉCS) Király u.

SPECIALITĂȚI de
STOFFE ENGLEZE
COLORATE
PENTRU VES

ând aș lucrul se decide, ca adunarea la constituanta a societății comerciale pe „Severineana“ să se convoace pe Joi în n. 1898. În scopul acesta se însărcinează președintele protopop Andrei Ghidiu și Dr. P. Ionescu cu tipărirea și expedarea lor la adresa acționarilor.

În ședința membrilor fondatori ținută la Februarie 1898 s'au pregătit agendele adunării generale constituante, convocată de Joi în 3 Martie 1898 nou.

În această zi protopresbiterul Andrei Ghidiu prin o cuvântare scurtă, dar cu multă fire deschide adunarea generală constituante „Severineana“, ținută în sala comunității și când depune mandatul în numele fondatorilor zice acționarilor: de astăzi depunem soarta și viitorul „Severineana“ în mâinile d-voastră și vă rog ca astfel să încât „Severineana“ să nu devină o primejdioasă contra noastră. Zicând acest protopresbiterul Andrei Ghidiu depune pe adunării și respective noului președinte Mihail Popoviciu șova, carele a condus adunarea până la toate actele și hârtiile referitoare la acțiune, ca a premers adunării generale constituante apelul către acționari, că la persoana în viitor să nu mai reflecteze nimenea de ale „Severineana“.

Am fost surprins de această enunțare, și enunțării nu Pam înțeles atunci, dar înțeleg nici astăzi. Se poate că viitorul va fi enigma.

Ouă momente însemnate am aflat în porbărilor nostri însușiți pentru înființarea „Severineana“ și anume: la apelul inițial publicul a răspuns cu o încredere neîntărită, căci s'au subscris un număr destul considerabil de acți pe numărul îndigiprospecte. Această împrejurare a isbit în amănunțime, căci deși inițiatorii s'au mișcat ste, fără șgomot și reclame, totuși n'au putut de defaimări, arma cea mai urâtă înfrica. Această împrejurare de căminie este nu a descurajat pe inițiatori, fiind căminia și clevetirea este refugiu cel mai dăruit.

Un alt moment însemnat este, că ne-am atunci rândurile ca să călcăm pe calea în cele economice și în câmpul al comerțului. Acest moment se pare că dea tot mai mult în mersul „Severineana“, conducerea prăvăliei aștepta mult de do de controla și inventarisarea trebură să se b o priveghiere dibace și neadormită, ca ne vedem odată espuși pericolului de a luidarea.

Orocul zace însă într-o aceea că frații Dr. au ajuns a fi astăzi ca „Scirul“ în oală; prin urmare și în oala „Severineana“ și poate că ne-or fi bătut D zeu, dacă m avea pe ei, pentru că sunt oameni, nu sunt doi. Ei sunt pivoți în jurul să învârt evenimentele din Caransebeș și oamenii cu istețime și patrundere cu cum sunt ei.

Acum să vă comunic din raportul direcției a comitetului de supraveghiere preadunării generale.

Apă detragerea tuturor speselor de repă descrierea de 5% din mobilă și descrierea a 10-a parte din investiții în închiriat, a rămas cu finea anului 1904 rat coroane 12.347.80

Fondul de rezervă s'a depus 1290.85 cor. da 8% acționarilor 9238 cor. Tantiemă direcțiune și comitetul de supraveghiere r. Pentru scopuri de binefacere 150 cor. rațiune funcționarilor 900 cor. Se tran-a venit pe anul 1905 suma de 239.61 cor. i facut alegerea președintelui în perul Aurel Marin contabilul comunității, o alegere binemeritată, vice-președinte Nicolae Jumanca.

direcțiune: maiorul Pavel Popp, Ioan i avocat, George Trica, căpitan în ; Ioan Stoian, preot; Petru Borțian; Ioan Mihael, cancelist la comunitatea ; Nicolae Marin, colonel în retragere Moaca.

comitetul de supraveghiere s'au ales Constantin Burdia, care la înființarea enei“ a întors spatele, Dr Nicolae Io avocat; Ioan Madincea, controlor la

cassa orașului; Antoniu Sequens, măestru de muzică, Nicolae Popoviciu, cojocariu.

Suplenți: Nicolae Velcu, învățător și Nicolae Nedici, industriaș.

Doresc „Severineana“ prosperare, conducătorului prăvăliei mai mult interes atențiune, bunăvoință și tragere de inimă.

Direcțiunei și comitetului de supraveghiere controlă și ează controlă.

Un acționar și membru fondator.

DIN ROMANIA.

Societatea Turistilor, sub înalta presidenție a A. S. R. Principele Ferdinand, a hotărât să organizeze în primăvara aceasta o expozițiune de fotografii, formându-se cu această ocaziune o secțiune a amatorilor fotografi.

La expoziția se vor primi fotografii făcute numai de amatori.

Fotografiile vor reprezenta de preferință subiecte artistice; vederi cu caracter pitoresc istoric, etnografic, etc., cu deosebire în ceea-ce privește România.

Comitetul a hotărât să se acorde premii-persoanelor, care vor prezenta cele mai bune fotografil.

Pacea armată.

Economistul european face socoteala cheltuielilor, ce le face Europa cu armatele pentru a menține o pace amenințată numai de aceste armate. După zisul ziar, aceste cheltuieli au fost.

În 1891 de 4 miliarde 112 milioane

„ 1896 „ 5 „ 324 „

„ 1900 „ 6 „ 275 „

Armata costă pe an și pe cap de locuitor:

În Anglia 7 fr.

„ Rusia 8 „

„ Italia 15 „

„ Germania 24 fr. 20

„ Franța 26 „ 50

Iată de altă parte o comparație a cheltuielilor navale făcute de cele patru mari puteri maritime, făcută de jurnalul englez Concord:

Anglia.

1899 - 00 lire 28,455.000

1900 - 01 „ 32,131.000

1901 - 02 „ 33,726.000

1902 - 03 „ 34,201.000

1903 - 04 „ 39,221.000

1904 - 05 „ 42,000.000

Franța, Germania și Rusia împreună

1900 lire 31,166.000

1901 34,392.000

1902 32,998.000

1903 35,190.000

1904 35,411.000

S'au mai făcut studii comparative asupra raportului ce există între sporirea numărului celor, ce nu muncesc și creșterea bugetelor militare și navale.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 10 Aprilie 1905.

— Congregațiunea comitatului nostru, precum suntem informați, va fi convocată pe 26 l. crt.

— Ministrul președinte al Austriei greu bolnav. Starea boalei ministrului președinte Gautsch, s'a agravat. Alaltaerl a avut febrințel 40 grade.

— Împăratul Wilhelm în Messina. Se depeșează, că împăratul Wilhelm Sâmbătă dimineața a debarcat în Messina și a salutat împărăteasa.

† Ștefan Ciorogar, notar în Cinteiu, modelul slujbașilor publici Români, în împlinirea datorițelor sale de slujbaș și a datorițelor sale de Român, bunul nostru amic al tuturor, a decedat ieri în Cinteiu, după scurte suferințe.

Vestea neașteptată a morții sale, ne-a umplut inima de adâncă durere. Ne facem părtași doliului, în care soarta a aruncat greu încercata familie, prin ireparabila pierdere.

DI Roman R. Ciorogar, director seminarial, perde în decedatul pe fratele său.

Înmormântarea se va face azi după amiază la 1 oră.

Odichnească în pace!

Primiim dela familie următorul:

Necrolog: Cu inima frântă de durere aducem la cunoștință trecerea din viață a iubitului nostru fiu, soț, tată și frate Ștefan Ciorogariu, notar comunal la Cintel Intâmplată în 27 Martie 9 Aprilie la orele 7 a. m. în al 56-lea an al vieții și al 24-lea al fericitel sale căsătorii. Înmormântarea va fi în 28 Martie 10 Aprilie d. a. 21, ore. Fie-i țărina ușoară și memoria binecuvântată! Văd. Maria Ciorogariu, mama. Cristina Codreanu n. Ciorogariu, Emilia Bodrogean, n. Ciorogariu, Roman Romul, surori și frate. Ioan Codrean, Constantin Bodrogean, Petru Suciu, Silvia Suciu mar. Balint, Maria König cumnați și cumnate. Văd. Ileana Ciorogariu n. Suciu soție. Florica, Aurel, Elvira, Sabin, Romulus, Stela, Valeria, Ștefan ca fii. Dr Teodor Burdan ginere. Viorica și Silvia nepoate.

Primiască întristată familie sincerile noastre condolențe.

— Conferența Dlui Dr. Petru Opre. Sâmbătă după amiază, dl Dr. Petru Opre avocat în Arad, a ținut în sala mică dela casa orașului, în prezența unui public distins, o interesantă conferință despre dezvoltarea forțelor musculare, prezentând un sistem propriu al său de întărire a musculaturii. Conferența, care a durat o oră, a ținut continu legată atenția publicului asupra prea interesantului subiect și în deosebi asupra sistemului d-lui Opre, cu care a făcut în nenumărate cazuri aproape minuni. Dl Opre și-a probat cu dovezi cazurile multe, în care indivizi, cu pecetea morții pe frunte, după folosirea de o lună-două a curei sale, și au recăpătat sănătatea și vigoarea vieții. Dar, s'au aflat mulți între ascultători, pe care, — așa se vede grațitudinea i-a adus, — membrii distinși ai societății din Arad, care au atestat cu propria-le vinjoșie, efectul miraculos al curei d-lui Opre. De prezent încă are mai mulți pacienți, care folosesc cura în stabilimentul său de baie din Arad. Vom reproduce într'un număr viitor conferința d-lui Dr. Opre, socotind a face și un serviciu, atator suferinzi, care și caută înzădar lecuirea; și după ce înadevar ne-am convins, că sistemul acesta de cură, bazat pe factorii naturii, apă, aer, mișcare, și întrebuințări în chip sistematic, au vindecat bolnavi grei, de care știința medicală abzisese.

— Episcopul Strossmayer a murit. Sâmbătă sara, târziu ne-a sosit la redacție vestea, că la 3 oare și 10 minute episcopul din Djacovar, Strossmayer s'a mutat la cele eterne.

El s'a născut în Eszék, în 4 Februarie 1815, ca odraslă a unei familii sărace. După terminarea gimnasiului în Eszék și a teologiei din Pesta, s'a perfecționat în ale teologiei în Augustineul din Viena, al cărui director fu mai târziu. Era un școlar de un talent extraordinar. Un profesor i-a zis, că va fi sau cel mai mare eretic, sau razimul cel mai puternic al bisericii. Când și-a depus doctoratul în teologie, censorii s'au mirat de cantitatea și multilateralitatea cunoștințelor lui.

S'a zis după încetarea revoluției din Ungaria, că singura recompensă a Croaților pentru loialitatea lor, a fost numirea de episcop a lui Strossmayer. Căci din 18 Novembre 1849 a condus diecesa Diacovaruului și Sirmiuului. Șesezeci și cinci de ani a fost în serviciul bisericii, iar ca episcop a funcționat cincizeci și patru de ani.

Prin cultura sa și prin extraordinarul talent, a impus și celor ce nu-l erau prieteni. De altminteri e considerat ca una din cele mai mari capacități ale vremii sale. Binghetti a zis, că a cunoscut pe toți bărbații renumiți al timpului său; numai Bismark și Strossmayer i-au părut alcătuiți din alt material; toți ceilalți se asemanau reciproc.

Strossmayer a pus basa culturii croate de azi, înființând așezămintele necesare.

— Gorki. Procuratura rusă a pregătit deja actul de acuză contra marelui scriitor. Punctul principal din acuză îl are proclamația, cu care a îndemnat Gorki pe muncitori la demonstrația din Ianuarie.

— Secretarul regelui Petru în Zimony. Șeful cabinetului de presă al regelui sârb Petru

a fugit, ca să scape de temniță, la care știm, că a fost condamnat. Zilele trecute l-au văzut în Zimony, unde așteaptă, ca grația regelui să-l schimbe întreaga pedeapsă în ban.

— **Viceșpanul substituit al comitatului Timișorilor.** În locul viceșpanului *Kabdebó Gergely*, care a fost ales deputat în Clacova și a trecut la pensie, postul de viceșpan i-s'a încredințat provizor protonotarului *Ioanovich Sándor*, cu a cărui listă de păcate nici acum n'a terminat „Temesvári Hirlap”.

Halal de tine, comitat al Timișorilor!

— **Amânarea asentărilor.** Asentările din ast an, nefiind proiectul de recruți votat, nu se vor ține iar la vremea îndatinată. Autoritățile militare țin evidența aceasta și se fac pregătiri pentru reținerea soldaților la toamnă, peste tim-serviciul îndeplinit.

Roadele nebuniilor kossuthiste!

— **Moarte prin trăsnet.** Ni-se scrie din Bărzava: La 1/4 ore sună clopotul a treia oară în turnul bisericii din comuna Bărzava, preotul cu învătătorul și cu școlarii săvârșeau vecernia, iar pe atunci în atmosferă norii să desmerdau în bubuitul tunetelor, și netrebnica scânteie a trăsnetului lovește în casa unui creștin cu numele Zamfir Tirsala, om în vîrstă de 55 ani și din nefericire din-sul ședea la masă cu soția sa, când pe această din urmă o pârlește formal, scrijelându-i tot corpul, iar din-sul cade și peste o oră își dă sufletul în mâinile creatorului.

Trăsnetul a intrat prin perețele podului de cătră stradă, pe care l'a văzut un vecin de peste vale, care grăbind în casă pe femeie aflându-o arzând, iar pe vecin căzut neștiind de sine, a chemat alți vecini, mântuind astfel casa de foc.

Ambii dintre cei mai evlavioși creștini dispunând și de o avere binișoară. Copil minor n'au rămas.

— **Dinamită înaintea trenului lui Roosevelt.** Se depeșează din Londra: Marți sara a călătorit *Roosevelt* în orașul San-Antonio din Statul Tecsas. Pe calea ferată dinainte de Fort-Missouri s'a aflat o ladă cu douăzeci de klg. dinamită. Lada a fost observată la vreme și dată la o parte. Se zice, că nu e vorba de un atentat, ci muncitorii, cari lucrau la peatră, au nitat-o pe șinele dela tren.

— **Procesul ministrului cartofor.** Scandalurile, ce le-a făcut *Ruhstath*, ministru de justiție în Oldenburg, — care e mare cartofor — foile le-au ventilat din belșug. Ministrul a intentat proces contra articolelor acestor foi. Unii redactori au fost deja pedepsiți.

— **Un mormînt din timpul Romanilor.** Un mormînt din timpul Romanilor s'a descoperit la Turda cu ocaziunea așezării fundamentului la școala civilă.

Mormîntul e al unui copil și se află la o adîncime de 2 $\frac{1}{2}$ metri boltit cu cărămizi.

O oală ce se afla în mormînt, a fost spartă de lucrători, crezând că conține bani.

Tot acolo s'a aflat și o piatră sepulchrală a cărei inscripție s'a încercat s-o descifreze inspectorul școlar.

Din cauza lipsei de pregătire însă n'a fost capabil a o descifra.

— **Teara fiscalilor.** Ungaria are dintre toate țările cel mai mare număr de avocați. În Germania 1 avocat se vine pe 7790 locuitori, în Austria 1 avocat se vine pe 5790 locuitori, în Ungaria 1 avocat se vine pe 3640 locuitori. Și mai pregnantă apare mulțimea avocaților din Ungaria, dacă comparăm numărul avocaților cu cel al judecătorilor. Ungaria are 2680 judecători. Austria 5809. Germania 8440. Pe 100 judecători se vin în Austria 69 avocați, în Germania 86, în Ungaria 186 avocați, adică aproape de 2 ori atîția avocați, câți judecători. Mulțimei avocaților este a se atribui în Ungaria faptul, că abia 20% din procese se termină la judecătoriile ceruiale cu împăcarea părților, pe când în Austria numărul împăcăciunilor întrece numărul sentințelor meritice. Ungaria are de 2 ori mai mulți avocați decât Austria și de 3 ori mai mulți decât Germania.

— **O cometă nouă.** În noaptea de 15 Martie s'a descoperit la observatorul din Mizza o cometă nouă.

Giacobini a văzut în câmpul telescopului său ceva foarte lucitor între constelația Taurului și Orionului. Era o cometă mică frumoasă care voia să intre și ea în lumea telescoapelor.

Giacobini a comunicat fptul și celorlalți savanți, insistând asupra importanței ce o prezintă noul fenomen.

Justiție.

§. **Turburările din Semlac.** An, pe vremea aceasta, comitatul Aradului întreg ferbea în urma agitațiilor socialiste. O schinteie lipsea numai, ca turburările sporadice, dintr'o comună ori alta, să aprindă focul unei revolte generale, care sigur costa multe vieți Românești. Așa s'a întâmplat și în Semlac, unde agitațiunea a aflat un teren foarte priincios. Cel-ce cunosc împrejurările știu că hotarul Semlacului este foarte mic, că „dome-niile fundamentale” cuprind teritorii imense, pe cari le țin în arendă o tovarășie de cinci ovreli. Înzădar au făcut bieții Semlacani demersuri până la ministru, să li-se esarîndeze lor pământurile, nu le-au căpătat, și atunci, în amărăciunea lor, într'o dupăamează s'au strîns cu toții, au asaltat casa satului și locuințele arîndașilor, amenințându-i să abziecă de arînda. Cel cinci arîndași, sub impresiunea fricii, au și subscris o declarație, în care zic, că dacă comuna vrea să le cumpere pe preț corespunzător fundus instructus-ul, ei cedază arînda. Turburarea în chipul acesta s'a potolit. A doua zi însă, arîndașii au făcut arătare la Tribunal, care Vineri s'a ocupat de cauza Sem-lacaniilor. Senatul de acuză n'a aflat agitație, în-fricare punibilă și a absolvat pe *Todor Pasculo-vici* și 150 de soți ai săi, de sub acuză.

§. **Petițiunea din Mező-Kászony — respinsă.** Al doilea senat de electorale al Curiei sub presi-dența lui *Vavrik Béla* a respins petițiunea din Mező-Kászony dată de partidul kossuthist rămas în minoritate împotriva alegerii liberalului *Lónyai Géza*.

§. **Procesul „Foiț Poporului”.** Procuratura reg. din Sibiu a intentat „Foiț Poporului” ce apare acolo, în redacțiunea d-lui *Silvestru Moldovan*, patru procese pentru mai mulți articoli, pe cuvînt c'ar fi tratat chestiuni politice, fără a avea cautiune. Procesele s'au pertractat Vineri, înaintea tribunalului din Sibiu, judecînd pe redactor deodată și proprietar al foiț, la o pedeapsă principală de 20 cor. și 10 cor. sau 2 zile arest pe-deapsă secundară.

ECONOMIE.

Arad, 10 Aprilie.

Expoziție de vinuri în Arad. Reuniunea proprietarilor de vii din podgoria Aradului Duminecă și-a ținut adunarea generală. Unicul obiect al ordinii de zi a fost aranjarea unei expoziții de vinuri și întreceri de mașini. S'a fixat zilele expoziției și a întrecerii de mașini pe 25—29 Mai a. c.

Se vor invita toți proprietarii de vii din podgorie, să-și expună vinurile și se vor trimite invitări speciale tuturor producătorilor și comercianților de vinuri din Austria. Antistiele comunelor din podgorie au și fost recercate să insinue vinurile, de cari dispun. Comunele *Pâncota*, *Miniș* și *Măderat* au insinuat 9340 hlre rezervă de vin, ce se va expune. Celelalte comune încă își vor anunța rezervele zilele acestea. Reuniunea lucrează acum la tariful de prețuri al vinurilor.

Împreună cu expoziția va fi și întrecerea de mașini pentru usul viticulturii. Mai multe fabrici vor lua parte la concurență.

Expoziția se va ține în pavilionul din pădure și tot cu acest prilej își va ține și Reuniunea regnicolară a producătorilor de vinuri adunarea sa generală ambulantă.

După interesul, ce se manifestă, expoziția va reuși în toată privința.

Școala economică în Gai. Comisiunea administrativă a orașului Arad, la propunerea inspectorului școlar *Varjassy Árpád*, a hotărît să înființeze în Gai o școală economică cu tinerii obligați școlii de repetiție. Orașul va pune la dispoziție 20 jug. catastrale. Numai un lucru nu se știe: economie ori maghiarizare va urmări școala economică din Gai?

Regretabil, că pentru vastă populațiune românească din comitatul Aradului, autoritățile noastre confesionale nu iau inițiativa unei școli

economice cu mențiunea adevărată terenul pentru experimentări d'ale d-lui

Congresul regnicolar a proprietarilor
Congresul regnicolar al proprietarilor Ungaria se va ține anul acesta în Aprilie.

Darea de drum municipală.

Prin decisiunea principală a ju administrative r. u. nr. 9685 1901, prin ordinațiunea ministrului de come nr. 45.909/1896 s'a decretat, că vacile privi ca vite de jug, și că proprietarii trase de vaci nu pot fi supuși la darea municipală cu suma cu care se supun pe vite de jug. Acela deci care a fost pus la astfel de dare, poate cere rebusmei solvite pe 3 ani ear' pentru vii cu luare aminte și să ceară ștergerea i-se cere pe nedreptate.

Tîrg de cai internațional în Érsekújvár
XXIII tîrg de cai internațional ce se prin Reuniunea Economică din comitatul anul acesta se va ține în Érsekújvár în nece doua a lunii Maiu. Tîrgul acesta este cel mai însemnat în Ungaria. Mai străinătate îl cercetează mulți. Anul trecut vindut 500 de cai. Locuințe și grajduri prenota la primarul orașului Érsekújvár.

Parcelarea unui latifundiu în Bich
tele *Hoyos László*, mare proprietar și-pusta de 2112 jug. comunei Köröslad-milion de cor. licuitad de „Pesti Hírlap” *Takarékpénztár* pe amortizație de 80 muna va parcela bunul și va vinde jug cor. locuitorilor.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta

— **Cota oficială pe ziua de 10 Aprilie**

Incheierea la 12 ore:

Griul pe April (100 clgr.)	177
Secară pe April	144
Ovăs pe April	137
Cucuruz pe Maiu	147
Griul pe Octombrie	165
Secară pe Octombrie	137
Griul pe Maiu	176

Incheierea la 5 ore:

Griul pe April 1905	178
Secară pe „	144
Ovăs pe „	138
Cucuruz pe Maiu	147
Griul pe Octombrie	166
Secară pe „	138
Griul pe Maiu 1905	177
Cucuruz pe Iulie	—

Piața din Arad.

S'au vîndut:	(10)
240—260 mǎji metriche grâu cor.	16.00
110—190 „ „ cucuruz „	15.20
Semnare nominală: secară:	14.20
„ „ orz:	14.40
„ „ ovăs:	13.40

Piața din Aradul-nou.

S'au vîndut:	
500—600 mǎji metriche grâu cor.	8.50
800—900 „ „ cucuruz „	7.50
Semnare nominală: secară	7.40
„ „ orz:	7.40
„ „ ovăs:	6.50

Tîrgul de porci din Kőbánya

— 10 A
De prima calitate ungără: Bătrîni rechea în greutate peste 400 chgr. 12 fil.; bătrîni mijlocii, pârchea în greutate 400 chgr. — fil.; tineri grei în greutate 320 chgr 134—135 fil.; tineri mijlocii pe 251—320 chgr. greutate pân' la 250 chgr. — 135 fil.

Numărul porcilor: la 4 April 1905 25,530 buc. în 5 April s'a adus 233 buc transportat 193 bucăți a ramas prin urmare piață 25,574 buc. Căutarea a fost mai cel grași vie.

Redactor responsabil: Sever Boer.
Editor-proprietar: George Nichiu.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

SITUAȚIUNEA SUMARĂ.

904
Martie

ACTIV

0180509	{ 70411009 Reserva metalică Aur.	45647859
3357611	{ 29769500 „ trate Aur.	19122000
3133196	Argint și diverse monete	
1046335	Portofoliu Român și Străin	
	{ *) Impr. contra ef. publice	6641000
	„ „ „ „ „ In cont curent	8462729
1999980	Fonduri publice	
3839240	Efectele fondului de rezervă	
1732546	„ „ „ amortisarea imob. și material	
5567999	Imobili	
568441	Mobilier și Mașini de Imprimerie	
413599	Cheltuieli de Administrație	
3395909	Depozite libere	
—	Compturi curinți	
3838197	Compturi de valori	

1073562

PASIV

2000000	Capital	
3209715	Fondul de rezervă	
2740900	Fondul amortisării imobilelor și material	
7923500	Bilete de Bancă în circulație	
459142	Dobânzi și beneficii diverse	
3395909	Depozite de retras	
3344396	Compturi curinți	

Scomptul 10%
*) Dobânda 6%1905
12 Martie 19 Martie

65584424	64769859
3881294	3942338
42136983	40336456
14406023	14103729
11999940	11999940
14731258	14731258
1704546	1704546
5638889	5638889
569913	569973
327278	413509
81981700	82037080
15897831	17854042
16875885	16731669

275735964 275833318

12000000	12000000
19546217	19546217
2923784	2923784
158859830	158857180
424433	469057
81981700	82037080
—	—

275735964 275833318

P. T

Am onoare a aduce la cunoștință stimatului public din loc și din provincie că în atelierul meu de

fabricarea paturilor și a cuptoarelor primesc efectuarea a tot felul de

cuptoare și mașini de gătit tot asemenea

mutarea și repararea lor pe lângă prețurile cele mai moderate.

Am în deposit sobe de maiolica ș. a. în toate culorile și prețurile.

Rugând pentru binevoitorul concurs rămân cu stimă

Borai Gyula

524 fabricant de paturi și cuptoare

Arad, Közép-u. Nr. 6. (casa proprie)

Atențiune!

Dacă dorești ghetă bune, eficiente și fine atunci le cumpără din prăvălia de ghetă pentru dame și domni a lui Brecska Károly de pe piața Arpád Nr. 5 (edificiul bisericii izraelite) unde comenzile se efectuează mai punctual.

Se pot câpăta totfelul de ghetă confecționate în atelierul meu. Rog binevoitorul concurs al onorabilului public, cu deosebită stimă

Brecska Károly

516

pantofar.

Intemeiat în 1874.

Noutate! Noutate! Noutate!

Pardesiu „ȘAGUNA“

pentru preoți și teologi,

son nou, Fason nou, Fason nou.

Numai la mine se poate câpăta.

acelaș material veste și nădragi pentru preoți. Haine francisc-Iosif esiv pentru teologi. Rînduri de haine, pardesii din postavul cel mai la la, pregătite după moda cea mai nouă se pot alege după plăcere în prăvălia mea.

care bucată se ajustează la dorință și fără plată.

serviciu conșciențios! Prețuri eficiente!

25% cruțare!

Comandă din provincie se execută convenabil.

Cu stimă!

Moskovitz Zs.

Arad, Színház épület.

— Telefon orașenească și comitatens 534. —

CREMA

MARGARETA

a lui

FÖLDES

este un mijloc lipsit de grăsime, în ofensivă cu efect grabnic și sigur, care face să dispară alunițele, petele de ficat, roșeața de pe nas și de pe mâni. Mijloc mai bun pentru obraji și mâni aspre nu există.

⊗ **Efect instantaneu.** ⊗

Pretul 1 cor.

442

Preparată de

FÖLDES KELEMEN

Farmacist în Arad.

Nr. Telefonului 111.

Picăturile balsamice „MARIA-RADNA“

pentru răni și stomac, ajută iute și sigur în multe boale, ca d. ex. dureri, colici de stomac, boli vechi de stomac și lipsei de
contra reumei, junghiurilor, colice și durere de cap, estern la răni timpurii, la sgărieturi, la scrinteli și ruperi de oase, contra
și durerii de oase.

Un flacon: prețul 30 fil., 10 flacoane Cor. 3.— francat.

Pastilele — SENECA

Medicină sigură contra tusei, troanei, raceli, influenței. — Prețul unei cutii Cor. 1.—, 10 cutii franco Cor. 8.—.

89 Se poate căpăta la **Kossuth Pál, Szűz Mária.** gyógyszerháza, Arad, Boros-Béni-tér 15 sz.

PUMPE DE VIN

reg. ung. priv. și țevi de gumi calitatea cea mai bună.

Din ciindrul pompei se scurge vinul până la cel din urmă strop, ear sâmburii de struguri, coaja și alte părți necurate se îndepărtează numai de cât, prin asta pompa nu se strică și nici vinul nu se poate strica. Pentru funcționarea pompei se dă o garanță pe 3 ani (reparație gratuită).

PUMPE DE FOC

258

cu ventiluri rotunde. Pentru comune foarte potrivite, de oare ce a întrebuințarea de apă nesipoasă ori murdăra nu abzie serviciul. Pentru funcționarea regulată a mașinei se primește garanție pe 3 ani (reparare gratuită). Șurube potrivite unitare și țevi de câneapă din launtru căptușite cu gumi cu prețurile cele mai ieftine.

Fântâni cu țevile trebuincioase în preț de fabrica.

HÖNIG OTTO

fabricator de pompe reg. ung. priv.

Arad, Rákóczy-utca 27.

Stropitori de vie se primesc spre reparare.

Cruce sau stea dublă electro-magnetică

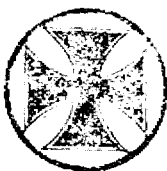
Patent Nr. 86967.

Nu e crucea Volta.

Nu e leac secret.

vindecă și înviorează sub garanție.

Aparatul acesta, vindecă și folosește contra durerilor de cap, urechi și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulației sângelui, anemie, amețeli, tinituri de ureche, bătaie de inimă, sgărieturi de inimă, astma, auzul greu, sgărieturi de stomac, lipsa poftei de mâncare, răceala la mână și picioare, slăbirea peste tot, reuma, podagra ischias, vutul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circula-

ția neregulată a sângelui con- tra multor altor boale, cari la tratare normală a medicului se vindecă prin electricitate. Insușirea acestui aparat este, că vindecă nu numai din timp în timp, ci introduce constant

în corpul omenesc binefăcătorul ele- rent, când pe deoparte vindecă cu succes boalele afecțioase, pe de altă parte e cel mai bun leac contra imbolnavirilor.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărilor, că acest aparat vindecă boale vechi de 20 ani.

În cancelaria mea se află atestate încurte din toate părțile lumii: cari prețuiesc cu multumire invențiunea mea și ori-cine poate vedea aceste atestate. Pacientul, care în decurs de 45 zile cu ea va vindeca prin apa- ratul meu, primește banii înapoi.

Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu poate fi confundat cu aparatul „Volta“, care atât în Germania, cât și în Austro-Ungaria a fost oficial oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu electro-magnetic prin deosebita-i putere vindecătoare, e în genere sanosent, apreciat și răspândit.

Chiar și ieftinătatea estreaordinară a crucei mele electro-magne- tice o recomandă cu înțelegere.

206

Prețul aparatului mare e Cor. 6.

folosibil la morburii învechite.

Prețul aparatului mic e Cor. 4.

folosibil numai la copii și la femei de consti- tuție foarte slabă.

Locul central principal de vânzare și expedare pentru țeară și străinătate e:

Müller Albert, Budapest, V., str. Vadász 42./B
colțul str. Kálmán.

ARAD, Tipografia George Nichin.

Friedmann Lajos

prăvălie de coloniale și delicatose

ARAD, Piața Libertății Nr. 4 (lângă cafeneaua Pölz)

Am onoarea aduce la cunoștința onoratului public că pe piața libertății (lângă cafeneaua Pölz), am deschis

o prăvălie de coloniale și delicatose

corespunzătoare cerințelor timpului modern.

Am stabilit în deposit tot felul de cele mai bune coloniale, bentur țeară și streine, ceaiuri, prăjituri pentru ceai (Cafos veritabil) mare a- timent cu delicatose, cașuri, mezeluri (și coșeri) ș. a. m.

Când cer protecția onor. public il asigur despre serviciu punctual și s-

Cu deosebită stimă

Comande din provincă
se eșecută prompt.

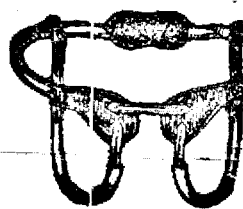
520

Friedmann Lajos
Arad, Piața Libertății nr. 4 (l. P

Prăvălie pentru mănuși și
suspensorii a lui

HUBATSCEK T.

ARAD, Szabadság-tér 20 sz.

(În casa Bancii populare și de industrie Aradane.)

Recomandă on. public mănușile pentru femei și bărbați fabricate în atelierul propriu, în toată culoa- și în tot fazonul, pe lângă prețurile cele mai culan mai departe se capătă tot felul de mijloace de pans din materia cea mai bună, fabricate conform indica- nilor medicale. Mai departe recomand asortimentul cravate, pe cari le vând pentru prețuri extraordinar echitabile. Rugând spriginul binevoitor al public reri- cu respect: **Hubatschek T.**

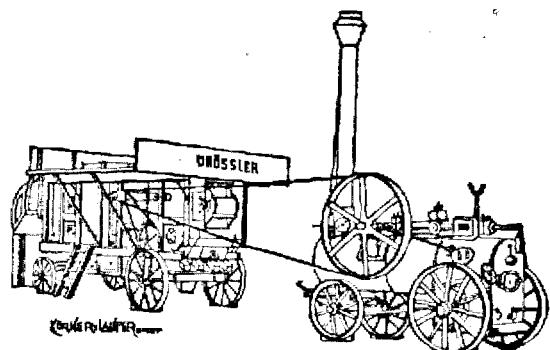
303

Carol Drössler

fabrică ces. reg. de mașini agricole.

Budapesta, VI. Váci körút

transportă automobile, locomotive cu vapor, grapă de imblăce cu vapor, imblăce de mână și (járomos) mo- ulei crud, monteaza mori și tot felul de mașini agrico-

Marfa solidă, condițiuni favora- plată. —

Se trimite cata- preț și cheltueli

Se caută ag